JORJ ORUELLNING “MOLXONA” ASARIDA HOKIMIYAT, ERKINLIK VA ADOLAT MASALALARI

Termiz davlat pedagogika instituti Tillar fakulteti
1-bosqich talabasi ***Tursunpulatova Lobar***
lobar2818@icloud.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz yozuvchisi Jorj Oruellning mashhur “Molxona” asaridagi ijtimoiy-siyosiy g‘oyalar, erkinlik, tenglik, adolat va hokimiyat masalalari tahlil qilinadi. Asarda hayvonlar hayoti orqali jamiyatdagi adolatsizlik, hukmronlikka intilish, yolg‘on targ‘ibot va inson huquqlarining poymol etilishi ramziy tarzda yoritilgan. Shuningdek, Napoleon, Snouboll, Boksyor va boshqa obrazlarning asar g‘oyasini ochishdagi o‘rni ko‘rib chiqiladi. Muallif satira va allegoriya vositasida hokimiyatning qanday qilib zulm quroliga aylanishini ko‘rsatadi. Asarning bugungi kundagi ma’naviy-ma’rifiy ahamiyati ham yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Jorj Oruell, “Molxona”, Animal Farm, allegoriya, satira, hokimiyat, erkinlik, tenglik, adolat, diktatura, jamiyat.

Аннотация. В данной статье анализируются общественно-политические идеи, вопросы свободы, равенства, справедливости и власти в произведении английского писателя Джорджа Оруэлла «Скотный двор» («Молхона»). Через жизнь животных автор символически раскрывает социальное неравенство, стремление к господству, ложную пропаганду и нарушение прав личности. Особое внимание уделяется образам Наполеона, Снежка, Боксера и других персонажей. С помощью сатиры и аллегории писатель показывает, как власть может превратиться в средство угнетения. Также рассматривается духовно-просветительское значение произведения в современном обществе.

Ключевые слова: Джордж Оруэлл, «Скотный двор», Animal Farm, аллегория, сатира, власть, свобода, равенство, справедливость, диктатура, общество.

Abstract. This article analyzes the socio-political ideas and the themes of freedom, equality, justice, and power in the famous work “Animal Farm” by the English writer George Orwell. Through the lives of farm animals, the author symbolically portrays social inequality, the desire for domination, false propaganda, and the violation of individual rights. Particular attention is given to the characters of Napoleon, Snowball, Boxer, and other animals. Using satire and allegory, Orwell demonstrates how power can gradually become an instrument of oppression. The article also examines the moral and educational significance of the work in contemporary society.

Keywords: George Orwell, “Animal Farm”, allegory, satire, power, freedom, equality, justice, dictatorship, society, political criticism.

KIRISH

Jahon adabiyotida jamiyat hayoti, siyosiy munosabatlar va inson erkinligi masalalarini yorituvchi asarlar alohida o‘rin egallaydi. Bunday asarlar insonni atrofdagi voqelikni chuqurroq anglashga, adolat va tenglik tushunchalari haqida fikr yuritishga undaydi. Ingliz adabiyotining mashhur namoyandasi Jorj Oruellning “Molxona” asari ham ana shunday asarlar sirasiga kiradi.

Asarda bir fermada yashovchi hayvonlarning o‘z xo‘jayinlariga qarshi qo‘zg‘olon ko‘tarishi va erkin jamiyat qurishga intilishi tasvirlanadi. Dastlab hayvonlar tenglik va farovonlikka erishishni maqsad qiladilar. Biroq vaqt o‘tishi bilan yangi rahbarlar ham avvalgi xo‘jayinlardan farq qilmaydigan hukmdorlarga aylanadi. Shu tariqa muallif hokimiyat, manfaat va adolat o‘rtasidagi murakkab munosabatlarni ochib beradi.

JORJ ORUELL VA “MOLXONA” ASARINING YARATILISHI

Jorj Oruell XX asr ingliz adabiyotining yirik vakillaridan biri bo‘lib, uning asarlarida jamiyatdagi siyosiy va ijtimoiy muammolar muhim o‘rin tutadi. Yozuvchi inson erkinligi, adolat, tenglik va hokimiyat masalalariga alohida e’tibor qaratgan. Uning “1984” romani va “Molxona” qissasi dunyo adabiyotida katta shuhrat qozongan. “Molxona” asari 1943-yil noyabridan 1944-yil fevraligacha yozilgan va 1945-yil avgustida nashr etilgan. Asar yaratilishida XX asr siyosiy voqealari, xususan, Rossiyadagi 1917-yil inqilobi va undan keyingi Sovet tuzumi bilan bog‘liq hodisalar muhim tarixiy asos bo‘lib xizmat qilgan.

Muallif ushbu tarixiy jarayonlarni hayvonlar obrazlari orqali badiiy va ramziy shaklda tasvirlaydi.

Dastlab qo‘zg‘olon muvaffaqiyatli kechadi: hayvonlar Jonsni fermadan haydab chiqarib, xo‘jalikni o‘z qo‘llariga oladilar. Biroq yangi tuzumda ham hokimiyat uchun kurash boshlanadi. Natijada tenglik va ozodlik shiorlari asta-sekin o‘z mazmunini yo‘qota boradi. Asarning asosiy ziddiyati ham aynan shu jarayonda namoyon bo‘ladi.

ASARNING G‘OYAVIY MAZMUNI VA ASOSIY OBRAZLAR TALQINI

“Molxona” asarining markaziy g‘oyasi — hokimiyatning inson yoki jamiyat hayotiga ta’siri, tenglik shiorlarining buzilishi va adolatsiz boshqaruvning yuzaga kelishidir. Muallif hayvonlar obrazlari orqali siyosiy hayotdagi turli xarakterlar va ijtimoiy qatlamlarni ifodalaydi. Asardagi muhim obrazlardan biri — Napoleon. U cho‘chqalar orasida hokimiyat uchun kurash olib boradi va oxir-oqibat fermani o‘z nazoratiga oladi. Napoleon o‘z manfaatlarini umumiy manfaatlardan ustun qo‘yadi. U qo‘rquv, zo‘ravonlik va yolg‘on ma’lumotlardan foydalanib, hayvonlarni boshqaradi. Uning obrazi hokimiyatni shaxsiy manfaat yo‘lida ishlatadigan rahbarlarning ramziy ifodasidir.

Snouboll obrazi esa dastlab fermani rivojlantirish, hayvonlarning turmushini yaxshilash va yangi loyihalarni amalga oshirishga intiladigan qahramon sifatida namoyon bo‘ladi. U Napoleon bilan hokimiyat masalasida kelisha olmaydi va oxir-oqibat fermadan quvib chiqariladi. Snouboll obrazi orqali muallif siyosiy raqobat, qarashlar to‘qnashuvi va hokimiyat uchun kurash jarayonlarini tasvirlaydi.

Boksyor obrazi asarning eng ta’sirli qahramonlaridan biridir. U mehnatsevar, kuchli va fidoyi ot sifatida tasvirlanadi. Boksyor fermadagi ishlarning asosiy qismini bajaradi va jamiyat farovonligi uchun tinimsiz mehnat qiladi. Uning “Yanada ko‘proq mehnat qilaman” mazmunidagi hayotiy qarashi mehnatkash xalqning sadoqati va ishonuvchanligini ifodalaydi. Biroq uning mehnati qadrlanmaydi va u og‘ir ahvolga tushib qoladi. Bu obraz orqali muallif mehnatkash insonlardan foydalanish va ularning huquqlarini poymol etish muammosini ochib beradi.

Asardagi Squealer (Qichqiroq) obrazi esa yolg‘on targ‘ibot va axborotni manipulyatsiya qilish ramzidir. U Napoleonning qarorlarini oqlash, hayvonlarni ishontirish

va voqelikni buzib ko‘rsatish bilan shug‘ullanadi. Uning nutqlari orqali muallif so‘z va axborotdan odamlarni boshqarish vositasi sifatida foydalanish xavfini ko‘rsatadi.

ASARDA ERKINLIK, TENGLIK VA HOKIMIYAT MUAMMOSI

Asarda hayvonlarning qo‘zg‘olon ko‘tarishiga asosiy sabab — adolatsizlik va og‘ir mehnat sharoitidir. Ular inson hukmronligidan qutulib, o‘zlari uchun erkin va teng jamiyat qurishni orzu qiladilar. Dastlab barcha hayvonlar bir xil huquqqa ega bo‘lishi kerakligi ta’kidlanadi. Bu g‘oya fermada yangi qoidalar shakllanishiga asos bo‘ladi.

Ammo vaqt o‘tishi bilan cho‘chqalar boshqa hayvonlardan ajralib, o‘zlariga alohida imtiyozlar yaratishni boshlaydilar. Ular boshqaruv, oziq-ovqat va turmush sharoitida ustunlikka ega bo‘lib boradilar. Dastlab barcha hayvonlar uchun belgilangan qoidalar asta-sekin o‘zgartiriladi. Natijada tenglik shiori faqat tashqi ko‘rinishda saqlanib qoladi. Asardagi eng muhim ramziy g‘oyalardan biri — qonun va qoidalarning hokimiyat egalari manfaatiga moslashtirilishidir. Hayvonlar dastlab o‘z huquqlarini himoya qilish uchun qoidalar yaratadilar, ammo keyinchalik rahbarlar bu qoidalarni o‘zgartirib, o‘z xatti-harakatlarini oqlashga urinadilar. Bu holat adolatli jamiyat faqat yaxshi shiorlar bilan emas, balki qonunlarning barchaga birdek amal qilishi bilan barpo etilishini anglatadi.

ASARNING BADIIY XUSUSIYATLARI VA TARBIYAVIY AHAMIYATI

“Molxona” asarining asosiy badiiy xususiyati allegoriya va satira usullaridan mahorat bilan foydalanilganidadir. Allegoriya orqali muallif hayvonlar hayotini tasvirlagan holda, insonlar jamiyatidagi siyosiy va ijtimoiy munosabatlarni ifodalaydi. Har bir obraz muayyan xarakter yoki ijtimoiy hodisani anglatadi. Satira esa asardagi salbiy holatlarni kulgi, kinoya va tanqid orqali ochib berishga xizmat qiladi. Ayniqsa, rahbarlarning o‘z manfaatlarini xalq manfaatlaridan ustun qo‘yishi, yolg‘on va’dalar berishi va qonunlarni o‘z foydasiga o‘zgartirishi hajviy tarzda tasvirlangan. Biroq bu kulgi ortida jiddiy ijtimoiy ogohlantirish mavjud.

Asarda ramzlar ham muhim o‘rin tutadi. Hayvonlar fermasi jamiyatning kichik modeli sifatida namoyon bo‘ladi. Qo‘zg‘olon esa ozodlik va tenglik uchun kurashni, cho‘chqalarning hukmronligi esa hokimiyatning bir guruh qo‘lida to‘planishini anglatadi.

Shu sababli asar faqat muayyan tarixiy davr bilan cheklanib qolmay, turli davr va jamiyatlarda uchrashi mumkin bo‘lgan muammolarni yoritadi.

“Molxona”ning tarbiyaviy ahamiyati shundaki, u kitobxonni mustaqil fikrlashga, voqealarni tanqidiy baholashga va haqiqatni yolg‘ondan ajratishga o‘rgatadi. Asar inson huquqlarini hurmat qilish, adolatni himoya qilish, hokimiyatning mas’uliyatini anglash va jamiyatdagi tenglik tamoyillariga rioya etish zarurligini uqtiradi.

Bugungi kunda ham asarda ko‘tarilgan masalalar o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan. Axborotdan noto‘g‘ri foydalanish, yolg‘on targ‘ibot, manfaatlar to‘qnashuvi va adolatsiz boshqaruv kabi muammolar asarni zamonaviy kitobxon uchun ham dolzarb qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Jorj Oruellning “Molxona” asari jahon adabiyotidagi muhim siyosiy-ijtimoiy mazmunga ega bo‘lgan allegorik asarlardan biridir. Unda hayvonlar hayoti orqali jamiyatdagi adolatsizlik, hokimiyatga intilish, yolg‘on targ‘ibot va tenglik g‘oyalarining buzilishi tasvirlangan. Napoleon, Snouboll, Boksyor va Qichqiroq kabi obrazlar orqali muallif turli xarakterlar va ijtimoiy munosabatlarni ochib beradi. Ayniqsa, Boksyor obrazi mehnatkash insonlarning fidoyiligi va ulardan foydalanish muammosini yorqin ifodalaydi.

Asarning asosiy xulosasi shundan iboratki, erkinlik va tenglik faqat shiorlar bilan ta’minlanmaydi. Adolatli jamiyat uchun qonun ustuvorligi, mustaqil fikrlash, haqiqatga sodiqlik va hokimiyat ustidan nazorat muhim ahamiyatga ega.

Shu bois “Molxona” asari nafaqat tarixiy-siyosiy voqealarni anglash, balki bugungi jamiyatdagi muammolar haqida ham fikr yuritish imkonini beradi. U kitobxonni adolat, inson huquqlari va erkinlikning qadriga yetishga chorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Orwell, G. *Animal Farm*. London: Secker & Warburg, 1945.
2. Oruell, J. *Molxona*. Tarjimon: Karim Bahriyev. Toshkent: Nihol, 2019.
3. Orwell, G. *Nineteen Eighty-Four*. London: Secker & Warburg, 1949.
4. Hitchens, C. *Why Orwell Matters*. New York: Basic Books, 2002.

5. Bloom, H. *George Orwell's Animal Farm*. New York: Chelsea House Publishers, 2009.

6. O‘zbekiston Milliy kutubxonasi elektron katalogi. Jorj Oruellning “Molxona” asari haqidagi bibliografik ma’lumotlar.

7. “Molxona” asari haqida. Asarlar.uz elektron adabiy platformasi.